

utemeljen manje na predmetima i dokumentaciji, a više na analogiji, čemu se u priručničkom rasporedu ne može zamjeriti. Kao primjereno polazište u rekonstrukciji muške nošnje ponuđene su likovne ilustracije.

Zlarinskim sveskom nam knjižni niz *Hrvatske narodne nošnje* potvrđuje ustrajavanje u postavljenom standardu, koji u naše doba već postaje i deklariranom osnovicom kodificiranih lokalnih nošnji i polazištem za uspostavljanje konzervatorskog statusa kulturnog dobra (primjer Paga). S druge strane, koncept se i osvježava novim dodacima. Tom trendu bi valjalo poželjeti i napredak, napose u doba računalno upravljanih vezilačkih i tkalačkih postupaka kućnog rukotvorstva.

Jadran KALE

Renomirani izdavač Blackwell Publishing prije nekoliko je godina pokrenuo niz izdanja Blackwell Manifestos. U njoj objavljuje djela koja se bave kulturološki važnim konceptima i temama. Razumljivo je da je u toj ediciji objavljen i rad Johna Storeya, znanstvenika koji je zadnjih desetak godina objavio više kulturalnih studija. Storey je danas jedno od najvažnijih imena na tome području.

John Storey, *Inventing popular culture, From folklore to globalization*, Blackwell Pub., Malden MA 2003., 148 str.

U osam poglavlja knjige *Inventing Popular Culture* Storey koncept popularne kulture uspoređuje s konceptima narodne (folk) kulture, masovne kulture, "drugog", visoke kulture, "arenom hegemonije", postmodernom kulturom, "korijenima" i "pravcima" kulturnih identiteta, popularne ili masovne umjetnosti te globalnom kulturom.

U predgovoru autor donosi vrlo općenitu definiciju kulture prema kojoj je kultura "sve što je mišljeno i rečeno" (str. ix). Kultura je ono i kako "živimo prirodu" s vlastitom biologijom. U svijetu punom takvih "beznadno uključivih koncepata" kultura je aktivan proces, u njoj značenja nisu fiksna i konačna ili istinita, ona su otvorena promjenama odnosa i moći. Nije pitanje što je istina ili laž, pitanje je što se "računa" kao istina (str. x). Storey, poput Rogera Chartiera, zagovara koncept popularne kulture kao koncept koji su "izumili" intelektualci.

U prvom poglavlju, "Popularna kultura kao narodna (folk) kultura", autor donosi dvije osnovne definicije narodne kulture koje se pojavljuju krajem 18. stoljeća: prva kaže da je narodna kultura kvazimitska seoska "narodna kultura", dok druga definicija govori o degradiranoj masovnoj kulturi nove gradske radničke klase. "Otkriće" narodne kulture je integralni dio rastućeg europskog nacionalizma. Za Herdera je narodno pjesništvo ono pjesništvo koje je zadržalo moralne i civilizacijske funkcije prije "pada" u industrijalizaciju i urbanizaciju. Slična je "priča" i sa braćom Grimm i njihovim vjerovanjem u važnost narodnih bajki.

U poglavlju "Popularna kultura kao masovna kultura" Storey citira Matthewa Arnolda kao autora koji je za popularnu kulturu uveo naziv masovna kultura. Čuvena je Arnoldova definicija kulture kao "najbolje što je mišljeno i rečeno" (str.16) koju Storey parafrazira i proširuje već u uvodnom dijelu knjige. Adorno i Horkheimer su stvorili termin "industrija kulture" kao rezultat masovne kulture (str. 27).

Treće poglavlje pod nazivom "Popularna kultura kao 'drugo' visoke kulture" razmatra pojavu visoke kulture krajem 19. stoljeća kao rezultata stvaranja elitnih društvenih skupina i razvoja modernizma. Storey opisuje primjer Shakespeareova djela koje je u 19. stoljeću bilo dio pučkog kazališta da bi krajem stoljeća bilo preoblikovano u teatar za elitu. Slično je prošao i žanr opere: od zabave za svakoga do elitne zabave viših klasa koje dobivaju i zgrade namijenjene samo za opere. Princip na kojem se temelji modernizam je

isti: isključivanje masa iz "prave" kulture, odvajanje intelektualne manjine od mase. Ukus je u prvome redu ideološki diskurs, on je marker klase. "Kultura nije ono što netko jest već ono što ima ili ono što je postao" (str. 44). "Funkcija kulture je jačanje osjećaja pripadnosti i ekskluzivnosti" (str. 45).

"Popularna kultura kao arena hegemonije" naslov je četvrtog poglavlja, u kojem Storey ponovno naglašava važnost rada Antonia Gramscia za kulturalne studije. Popularna je kultura arena u kojoj se vodi borba između interesa dominantne skupine i interesa podređenih skupina (str. 51).

U petom poglavlju, naslovljenom "Popularna kultura kao postmoderna kultura", Storey citira Susan Sonntag i govori o gubljenju razlike između visoke i "niske" kulture na primjerima Boba Dylana, Beatlesa i pop arta, koji se temelje upravo na odbijanju razlike između popularne i visoke kulture. Modernistička je kultura postala službenom kulturom. Novi senzibilitet je rođen kao odbijanje kategorija visokog modernizma koji je postao simbolom starije generacije. To su prvi koraci postmoderne (str. 64). Kultura postaje najvažnija gospodarska aktivnost. Postmoderna je za Jamesona šizofrena kultura, čime želi reći da ona gubi osjećaj povijesti, postoji samo trajna sadašnjost, koja se, doduše, hrani poput vampira prošlošću i zapravo je kultura citiranja i intertekstualnosti.

Šesto poglavlje, "Popularna kultura kao "korijeni" i "pravci" kulturnih identiteta" počinje pitanjima konzumacije. Konzumacija je oblik komunikacije (str. 78). Kad nekog želimo upoznati, pitamo ga što čita, kakvu muziku sluša, dakle, što konzumira. Tako možemo osobu i smjestiti u kulturni i društveni kontekst, jer identiteti su uvijek priča o postajanju "nekim", oni su manje "korijeni", a više "pravci".

"Popularna kultura kao popularna ili masovna umjetnost" naslov je sedmog poglavlja knjige i problematizira pitanja kulturne moći. Storey inzistira na stavu da je vrijednost nečega proizvedena njegovom uporabom, sam predmet nema vrijednost (str. 105). Popularna kultura pokazuje kvanitetu a ne kvalitetu.

"Popularna kultura kao globalna kultura" kao posljednje, osmo poglavlje knjige, počinje definiranjem globalizacije kao složenih odnosa koji odlikuju svijet 21. stoljeća. Globalizacija je i, kako Harvey slikovito kaže, "zbijanje vremena i prostora" (str. 107)

To dovodi do miješanja kultura i hibridizacije. Amerikanizacija kao dio ili oblik globalizacije je i uspjeh, naravno za SAD, na gospodarskom, ali i kulturnom području. Ovdje potrošnja i kultura izgledaju kao jedno te isto, premda je posrijedi puno kontradiktorniji i složeniji proces. Tu se i lokalno i globalno miješaju u novim oblicima hibridnih kultura, što Robertson naziva glocalizacijom. Globalizacija proizvodi dva kontradiktorna efekta: istost i razliku. Velika je napast promatrati lokalno kao autentično, a globalno kao neautentično. Storey na kraju zagovara svijet kultura koji cijeni pluralnost, gdje razlike i "drukčije" postoje u horizontalnim odnosima i jednako su vrednovane kao legitiman način života i odnosa jednih prema drugima, gdje nema onih "drugih".

John Storey donosi pregled poznatih podataka. Ipak, najvažnije je naglasiti njegovo označavanje razvoja ideje popularne kulture. Storey vrlo argumentirano predstavlja popularnu kulturu kao izum intelektualaca. Životnost i provokativnost njegova stila i vrhunska kompetentnost za temu kojom se bavi već niz godina svakako su preporuka za čitanje ove zanimljive i korisne knjige.

Knjiga sadrži i kazalo te poveću bibliografiju.

Irena KOLBAS